

AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ KARARLARI - MAYIS 2019

(İstanbul Barosu İnsan Hakları Merkezi tarafından hazırlanmıştır.)

1. Başvuru Adı : MİHR Vakfı / Türkiye

Başvuru No : 10814/07

Başvuru Tarihi : 26 Şubat 2007

Karar Tarihi : 7 Mayıs 2019

Konu : Başvurucu vakfın mali kaynaklarının yeterli olmaması sebebiyle kapatılmasının örgütlenme özgürlüğünü ihlal etmediği.

Olaylar : Başvurucu MİHR olarak bilinen Medeniyet, İrfan, Hayır, Refah Vakfı, İslamiyet'in yaygın olduğu bölgelerde ihtiyacı olanlara yardım etme, üniversiteler kurma ve dersler verme amacı ile kurulmuştur. 2005 yılında yerel mahkeme, başvurucunun kaynaklarının, giderlerini karşılamak için yeterli olmadığını belirterek vakfın kapatılmasına karar vermiştir. Başvurucu vakfın sermayesi, aynı amaçlarla kurulu bir başka vakfa devredilmiştir. 2014 yılında Başvurucu tekrar kayıt yaptırılması için başvurmuşsa da başvurusu reddedilmiştir. Başvurucunun Anayasa Mahkemesi'ne yaptığı başvuru Ocak 2018'den bu yana derdesttir.

İhlal İddiaları : Başvurucu madde 6'da belirtilen adil yargılanma hakkının ve madde 11'de belirtilen toplantı ve dernek kurma özgürlüğünün ihlal edildiği iddiası ile başvuruda bulunmuştur.

Karar : Mahkeme öncelikle, başvurucunun vakıf amaçları ya da amaçlarla uymayan faaliyetleri sebebiyle değil faaliyetlerini gerçekleştiremediği, az miktarda kira getirisi olan iki kira geliri ve az miktarda bağış dışında başka bir geliri olmadığı, yayın ve basın faaliyetlerinin bu sebeple azaldığı gerekçeleriyle kapatıldığını belirtmiştir. Başvurucu vakfın amacı olarak doğa bilimleri ve sosyal bilimler alanında araştırmalar yapma, çeşitli sosyal yardımlar yapma vs. belirtilmiştir. Mahkeme, Türkiye'deki vakıfların kamu yararını sağlama kriterlerini başvurucunun az sermaye miktarı ile sağlamanın mümkün olmayacağı belirtilerek madde 11 yönünden (toplanma ve örgütlenme özgürlüğü) bir ihlalin olmadığına karar vermiştir. Mahkeme, Başvuranın yerel mahkemelerde devam eden yeniden kayıt başvurusuna halel getirmeksizin, tasfiye kararının ilgili ve yeterli gerekçelerle verildiğine karar vermiştir. Ayrıca, yerel mahkemenin yeterli incelemeyi yaptığını, bilirkişi incelemesinde tarafların taleplerinin

dikkate alındığını belirterek madde 6 (adil yargılanma hakkı) yönünden de bir ihlalin olmadığına karar vermiştir.

2. Başvuru Adı : Sine Tsaggarakis A.E.E. /Yunanistan

Başvuru No : 17257/13

Başvuru Tarihi : 5 Mart 2013

Karar Tarihi : 23 Mayıs 2019

Konu : Yunan mahkemeleri tarafından aynı hukuki sorunlarda farklı yönlere kararlar verilmesi sebebiyle içtihat birliği sağlanamamasının adil yargılanma hakkını ihlal ettiği.

Olaylar : Başvurucu eğlence-sinema sektöründe faaliyet gösteren bir şirkettir. 2007 yılında, Başvurucu rakip şirketlere verilen inşaat ve işletme ruhsatlarının incelenmesi için idare mahkemesinde dava açmıştır. Başvurucu, izin verilen yerin, özel konut için tahsis edilen bir yer olması, yasada belirtilen çevresel koşullara ilişkin ön inceleme yapılmaması ve aynı komşu bölgede kendi sinema işletmesinin olması sebebiyle haksız rekabetin oluşacağını ileri sürmüştür.

2009 yılında, Yüksek İdare Mahkemesi 4. Dairesi sinema için verilen bina ruhsatının lisans verilirken yeniden incelenemeyeceğini belirtirken 5. Daire bu aşamalarda inceleme yapılabileceğini belirtmiştir. Bu sebeple dava Yüksek İdare Mahkemesi Genel Daire'ye gönderilmiştir. Genel Daire ise 5. Daire gibi her aşamada inceleme yapılabileceğine karar vermiştir. Ancak 4. Daire kararında direnmiş ve 2012 yılında davayı reddetmiştir. Bu arada 2008 yılında Başvurucu şehir planlama bürosundan rakip sinema işletmelerini kapatmasını istemiş, talebi reddedilmiş ve başvurucu Yüksek İdare Mahkemesine başvurmuştur. 5. Daire başvurunun kabulüne karar vererek söz konusu işletmelerin kapatılması gerektiğine karar vermiştir. Ancak, şehir planlama bürosu, rakip şirketlerin yasaya uygun olmayan yapıların yasaya uygun hale getirilmesi hususundaki yasa hükümlerinden yararlanmak için başvuruda bulunduğunu belirtmiş ve kararı uygulamamıştır.

İhlal İddiaları: Başvurucu, hukuki belirlilik ve tarafsız mahkeme güvencelerinden mahrum bırakıldığı gerekçesiyle madde 6 kapsamında adil yargılanma hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

Karar : Mahkeme, yargılamanın uzun yıllardır sürdüğünü ve mahkemeler arasında farklı kararlar verildiğini, Yunan hukuk sisteminde Yüksek İdare Mahkemesinin içtihatlardaki farklılıkları kaldırmak ile görevli olduğunu, Genel Dairenin mahkeme hiyerarşisine göre karar verdiğini ve her aşamada ruhsat ve lisansların incelenebileceğine hükmettiğini, Genel Kurul kararına rağmen 4. ve 5. Daire kararlarının farklı olduğunu ve bu durumun yıllardır devam ettiğini, bu durumun hukuki belirsizliğe neden olduğunu belirterek 6. maddenin ihlal edildiğine karar vermiştir.

3. Başvurucu Adı : Mammadov/Azərbaycan

Başvuru No : 15172/13

Başvuru Tarihi : 25 Şubat 2013

Karar Tarihi : 29 Mayıs 2019

Konu : Azərbaycan Hükümetinin Mahkemenin 2014 tarihli kararını uygulama konusunda yükümlülüklerini yerine getirmeyerek madde 46'yı ihlal ettiği.

Olaylar : Başvurucu, politik bir yazar-aktivisttir ve 2013 yılında başkan adayı olmak istediğini de açıklamıştır. Başvurucu, İsmayilli şehrindeki olaylarla ilgili blog yazmasının ve insanların yolsuzluk olaylarına karşı tepki gösterdiğini söylemesinin ardından 2013 yılında tutuklanmıştır. Başvurucu kamu düzenini ihlal eden olayları örgütlemek ve katılmaktan, ayrıca kamu görevlilerinin yaşamlarına yönelik tehditten suçlanmıştır.

Başvurucunun 25 Şubat 2013 tarihli bireysel başvurusu; yakalanması ve tutuklanmasında makul şüphenin olmaması sebebiyle masumiyet karinesinin ihlal edildiği ve muhtemel bir başkan adayı olması ve politik görüşü sebebiyle tutuklandığı iddiasıyla ilgilidir. Başvurucu, 2014 yılında yedi yıl hapis cezasına çarptırılmıştır.

Dairenin 2014 tarihli kararında, madde 5(1), 5(4), 6(2) ve madde 5 ile bağlantılı olarak madde 18'in ihlal edildiğine karar verilmiş ve Başvurucunun derhal salıverilmesi gerektiği belirtilmiştir. Ekim 2017 tarihinde, Azərbaycan Hükümetinin sözleşmede belirtilen yükümlülüklerine uymadığı konusunda ihtarında bulunulmuştur. Aralık 2017'de Bakanlar Komitesi, Azərbaycan'ın madde 46 (1)'deki yükümlülüklerini yerine getirmediğini hususunda Mahkeme'ye soru yöneltmiştir. Başvurucu Ağustos 2018 tarihinde denetimli serbestlikle

salıverilmiştir. Mart 2019 tarihinde, Yerel Yüksek Mahkeme Başvurucunun cezasını düşürerek hapiste kaldığı süreyi göze alarak tahliyesine karar vermiştir.

İhlal İddiaları : Bakanlar Komitesi tarafından Mahkemeye yöneltilen soru Azerbaycan tarafından Sözleşmede belirtilen yükümlülüklerin yerine getirilmemesi dolayısıyla madde 46'nın ihlal edilip edilmediğine ilişkindir.

Karar : Mahkeme, rolünün, Bakanlar Komitesinin denetim görevini yerine getirmek olmadığını; ancak nihai bir karar vermek zorunda olduğunu, bunu yaparken de Komitenin kararları, devletin savunması ve mağdurun beyanlarını belirlemek zorunda olduğunu, üye devletlerinin otoritelerinin kullanımını iyi niyetle gerçekleştirdiği varsayımına dayanıldığını, Sözleşme ile güvence altına alınan hakların teorik olmaktan çok pratik ve etkili olması gerektiğini belirterek Mahkeme tarafından 2014 yılında verilen kararın uygulanması konusunda Azerbaycan hükümetinin kararın neticesi ve ruhuna uygun şekilde iyi niyetli hareket etmediğine, Sözleşmedeki hakların pratik ve etkili şekilde korunmasını sağlamadığına, dolayısıyla madde 46/1'i ihlal ettiğine karar vermiştir.

4. Başvuru Adı : Doyle / İrlanda

Başvuru No : 51979/17

Başvuru Tarihi : 12 Temmuz 2017

Karar Tarihi : 23 Mayıs 2019

Konu : Polis sorgusu sırasında avukata erişim hakkının sınırlanmasının yargılamanın bir bütün olarak adilliğine zarar vermediği ve adil yargılama hakkını ihlal etmediği.

Olaylar : Başvuran, İrlanda vatandaşı Barry Doyle, halihazırda müebbet hapis cezası mahkumiyeti nedeniyle Dublin'de bir cezaevindedir.

Başvurucu 2009 yılında insan öldürmekten tutuklanmış ve götürüldüğü polis karakolunda hakları konusunda bilgilendirilip avukatına erişimi sağlanmış hatta avukatıyla telefonda görüşebilmiştir. Avukata erişim hakkı hem yüz yüze hem de telefonla gerek kendi isteği gerekse avukatının isteğiyle sağlanmıştır. BU Bir keresinde ifadesi sırasında avukatına danışmak istemiş, bu doğrultuda ifadesi yarıda kesilip görüşme talebi yerine getirilmiştir. Yine

de ifade verdiği zamanlarda avukatıyla fiziki olarak hiç aynı odada bulunmamıştır. Cinayeti itiraf ettiği 15. polis sorgusunun ardından da polis ifade almaya devam etmiştir.

Başvurucu, yapılan yargılamalar sırasında, polis sorgusunda tehdit edildiğini ve hukuki yardım talebinin reddedildiğini ileri sürerek itiraflarının geçersiz sayılmasını talep etmiştir.

Jüri 2012 yılında başvurucuyu suçlu bulmuş ve müebbet hapis cezasına arpırmıştır. Kendisinin temyiz talepleri, özellikle Yüksek Mahkeme safhasında, avukata erişim hakkı detaylıca değerlendirilerek üst mahkemelerce reddedilmiştir.

İhlal İddiaları : Başvurucu Sözleşmenin 6. maddesinin birinci ve üçüncü fıkralarına (md. 3-c) dayanarak, sorgusu sırasında avukatı olmasına imkan verilmediğini, dolayısıyla adil yargılama ve kendi seçtiği avukatın hukuki yardımından yararlanma hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür. Avukatına istediği şekilde erişemediğinden sessiz kalma ve kendisini suçlayıcı ifadede bulunmama hakkında yararlanamadığını iddia etmiştir.

Karar : Mahkeme bu davada daha önceki bir kararı olan Beuze / Belçika davasından yola çıkmış ve iki aşamalı bir testle yani kısıtlamayı haklılaştıran zorlayıcı gerekçelerin mevcut olup olmaması ve sürecin bir bütün olarak adilliğinin incelenmesi şeklinde yaklaşmıştır.

İlk aşamada, Mahkemeye göre başvurucuya tutuklandıktan sonra ve polis ifadesi öncesinde avukatına erişim hakkı tanınmıştır ve daha sonrasında da erişimi isteği dahilinde yine mümkündür. Ancak, o dönemki polis uygulamalarına göre, avukatlar ifade sırasında fiziken odada bulunamadıklarından bu bir kısıtlama olup zorlayıcı bir gerekçeye haklılaştırılmamıştır.

İkinci aşamada ise (sınırlamanın yargılamanın bir bütün olarak adil olmasını engelleyip engellemediği) Mahkeme başvurucunun ana dilinin konuşulduğu bir ülkede yetişkin olduğunu göz önüne alarak kişinin hassas bir gruba mensup olmadığına karar vermiştir. Mahkeme, yerel mahkemelerin başvurucunun ifadelerini tehdit veya zorlama yoluyla verdiğine ilişkin iddialarının yerel mahkemeler tarafından dikkatli olarak incelendiğini ve reddettiğini, yerel mahkemelerin ulaştığı sonuçtan ayrılmak için ikna edici bir nedenin bulunmadığını belirtmiştir. Mahkeme, başvurucunun yargılamada kullanılan delillerin sıhhatine itiraz etme konusunda itiraz edebildiğini ve bu itirazın yeterli güvencelerle değerlendirildiğini vurgulamıştır. Bu kapsamda polis sorgularının kamera kaydına alındığı ve yargı makamları tarafından erişilebilir

olduğu, jürinin delillerin kabul edilebilirliği hakkında hakim tarafından detaylı biçimde bilgilendirildiği hususlarına yer verilmiştir.

Mahkeme, İrlanda Yüksek Mahkemesinin avukata erişim konusundaki AİHM içtihadını kapsamlı olarak ele aldığı belirtmiştir. Fakat Mahkeme, Yüksek Mahkemenin avukata erişim hakkının avukatın polis sorgusu sırasında fiziken şüphelinin yanında bulunmasını kapsamadığı yönündeki kararını isabetsiz bulmuştur. Öte yandan Mahkeme İrlanda'da bu uygulamanın artık değiştini gözlemlemiştir.

Sonuç olarak, yargılamanın bir bütün olarak adilliğinin zedelenmediğine ve dolayısıyla Sözleşmenin 6. maddesinin birinci fıkrasının ve 3. fıkrasının (c) bendinin ihlal edilmediğine karar verilmiştir.

5. Başvuru Adı : Vetsev/Bulgaristan

Başvuru No : 54558/15

Başvuru Tarihi : 28 Ekim 2015

Karar Tarihi : 2 Mayıs 2019

Konu : Tutuklu yargılanan başvurucunun akrabasının cenazesine katılamaması nedeniyle özel yaşam ve aile yaşamına saygı hakkının ihlal edildiği.

Olaylar : Başvurucu Valter Stratisimov Vetsev 1973 doğumlu bir Bulgar vatandaşıdır. Başvurucu 6 Şubat 2015 tarihinde hırsızlık şüphesiyle tutuklanmıştır. 18 Eylül 2015 tarihinde kardeşinin ölümü dolayısıyla cenazesine katılmak istemiş; ilk olarak 25 Eylül tarihli duruşmada bu isteği polis eşliğinde olma koşuluyla kabul edilmiştir. Fakat Adalet Bakanlığı kanuni düzenlemeler gereği polis refakatinde ulaşımın sadece tutukluların yargı makamları önüne çıkarılması amacıyla sağlanabileceğini belirtmiştir. Mahkeme bu yazı doğrultusunda kararından dönmüş başvurucunun talebini reddetmiştir.

İhlal İddiaları : 8. madde çerçevesinde, başvurucu yetkililerin kendisinin cenazeye katılım isteğinin reddedilmesini özel yaşama ve aile yaşamına saygı ilkesine aykırı olarak nitelendirmiştir.

Karar : Mahkeme daha önceki bir kararında tutuklu kimsenin akraba cenazesine katılımın reddedilmesin özel yaşama ve aile yaşamına saygı ilkesinin ihlali olarak

değerlendirmiştir. Yine aynı kararda 8. maddenin tutuklu kişilere koşulsuz bir şekilde bu hakkı tanıyacağını söyleyemeyeceğini de belirtmiştir (Ptoski/Polonya, no.26761/95).

Mevcut davada ise Mahkeme, tutuklunun oluşturduğu tehlike, suçun niteliği, cezaevine geri dönüşünün teminatı ve alternatif çözümler gibi ölçüleri dikkate almıştır. Mahkeme, izin alma hakkının sadece hükümlülere tanındığını, polis eşliğinde dolaşımın yalnızca tutuklu yargılanan kişinin yargı mercileri arasındaki transferiyle sınırlı tutulduğunu ve kişilerin cenazeye katılma amacıyla bu haktan yararlanamayacağını öngören ulusal mevzuatı dikkate almıştır. Mahkeme, Bulgaristan makamlarının başvuru talebinin reddinde detaylı bir bireysel inceleme yapmadan karar verdiğini, yarışan menfaatlerin dengelenmesi yoluna gitmediğini belirtmiştir. Bu nedenle başvuru özel ve aile yaşamına saygı hakkında ilişkin 8. maddenin ihlal edildiğine karar verilmiştir.

6. Başvuru Adı : Liblik ve Diğerleri / Estonya

Başvuru Numaraları: 173/15

Başvuru Tarihi : 23 Aralık 2014

Karar Tarihi : 28 Mayıs 2019

Konu : Başvurulara yönelik ceza yargılaması sürüyorken gizli izleme yapılması ve bu tedbirlerin daha sonraki bir tarihte gerekçelendirilmesinin özel yaşama saygı hakkını ihlal ettiği.

Olaylar : Başvuruların bir kısmı Estonya vatandaşı gerçek kişiler ve iki başvuru ise Estonya kanunlarına göre kurulmuş şirketlerdir. Üçüncü başvuru, aynı zamanda iki şirketin de denetim kurulu üyesidir. Ağustos 2005 ve Ekim 2006 arasında 1. 2. ve 3. başvurular hakkında ülkenin güvenlik güçleri izleme faaliyeti yürütmüştür. Haklarındaki suçlamalar yolsuzluk teşkil ettiği iddia edilen fiillere ilişkindir. Eylül 2005'te, soruşturma sürecinde, 2. başvuru ofisinde bir izleme/gözetleme cihazı bulmuştur.

1. ve 3. başvuru ve başvuru şirketlerden birinin ofisleri Ekim 2006'da arama işlemi yapılmış olup 1. başvuru şirket ise Eylül 2007'de aranmıştır. 4.başvurunun da Ekim 2007'de şüpheli sıfatıyla ifadesi alınmıştır.

Kovuşturmaya 2009 yılında başlayan yerel mahkeme 2012 yılında başvurucuları suçsuz bulmuş ve başta yaşanan izleme faaliyetinin yasadışı olduğuna karar vererek delilleri geçersiz saymıştır. Fakat savcılık temyiz yoluna başvurmuş ve temyiz mahkemesi bu kanıtların kabul edilebilir olduğuna ve söz konusu izlemelerin yasal olduğuna karar vererek yerel mahkemenin kararını bozmuştur. Başvurucular bu karara karşı yüksek mahkemeye başvurmuş; fakat bu talep reddedilmiştir. Haziran 2014'te yüksek mahkeme, süreç uzun olmasına rağmen yine de davanın makul zamanda sonulandırıldığına ve gizli izleme kurallarının anayasaya uygun olduğuna karar verilmiştir.

İhlal İddiaları : Başvurucular davanın makul sürede sonuçlanmadığı iddiasıyla makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğini iddia etmiştir. 8. maddeye istinaden ise 2. ve 3. başvurucu ve her iki başvurucu şirketler gizli izleme konusundaki kararın özel yaşamın gizliliği haklarını ihlal ettiğini iddia etmiştir.

Karar :

6.Madde Yönünden:

Mahkeme, cezai sürecin yaklaşık 6 ila 8 sene srdğn kabul etmektedir. Bu davadaki detaylar ve gizli suçlar gibi etmenlerden dolayı araştırma, analiz ve sunum süreçlerinin uzaması yani vakit alması anlaşılabilir bulunmuştur. Ayrıca somut olaydaki yargılama süreci sadece mahkemeye değil başvurucuların savunma hakları ve temsilcilerinin uygunlukları gibi usuli faktörlere de bağlıdır. Mahkeme, bütün bunlar değerlendirildiğinde sürecin uzunluğunu makul olarak 6. madenin ihlal edilmediğine karar vermiştir.

8. Madde Yönünden:

Mahkeme, ilk olarak, gizli izleme faaliyetlerinin başvurucuların özel yaşamlarına ve haberleşmelerine saygı hakkına bir müdahale oluşturduğunu belirtmiştir. Mahkeme, her ne kadar Estonya yasalarında izleme kararının gerekçeli olarak verilebileceği ngrlmş olsa da hakim kararlarında yüzeysel açıklamaların olduğunu, savcılık kararlarında ise gerekçe dahi gsterilmeyebildiğini tespit etmiştir. Mahkeme, benzerliği nedeniyle konuya ilişkin Dagojevic/Hırvatistan kararını hatırlatmış ve söz konusu kararda, yerel mahkemelerin izleme öncesi yeterli gerekçe göstermemelerini daha sonra geriye dönük gerekçe sunarak telafi ettiklerini ifade etmiştir. Mahkeme, iddia edilen suların nasıl işlendiği hakkında daha fazla bilgiye sahip olunduğu kovuşturma aşamalarında, daha önce alınan izleme kararlarının gerekelendirilebildiğini, fakat böyle durumlarda gerekçe sunma zorunluluğu ve önceden

inceleme güvencesinin etkililiğinin aynı derecede olmayabileceğini belirtmiştir. Bu nedenle Mahkeme, iç hukuk kurallarındaki gizli izleme gerekçelerinin iç hukuktaki gereklilikleri sağlamadığına, bu nedenle hukuka uygun olmadığına ve 8.maddenin ihlal edildiğine karar vermiştir.

7. Başvuru Adı : Fraile Iturralde / İspanya

Başvuru No : 66498/17

Başvuru Tarihi : 1 Eylül 2017

Karar Tarihi : 28 Mayıs 2019

Konu : Terör suçundan hüküm giymiş başvurucunun, ailesine yakın bir cezaevine transfer edilmesine ilişkin talebinin reddedilmesinin aile hayatına saygı hakkını ihlal ettiği; Anayasa Mahkemesi kararının keyfi ve aşırı şekilci olduğu iddiasıyla mahkemeye erişim ihlal edildiğine yönelik şikayetlerinin açıkça dayanaktan yoksun olduğu gerekçesiyle kabul edilemez olduğu.

Olaylar : Başvurucu Jorge Fraile Iturralde, 1970 doğumlu bir İspanyol vatandaşıdır. ETA ile işbirliği yaptığı gerekçesiyle 1998'den bu yana 25 yıllık hapis cezasını çekmekte ve Haziran 2010'dan beri Badajoz Cezaevinde tutulmaktadır.

Başvurucu, 2016 yılında, yakın gözetim altında tutulduğu Badajoz Cezaevindeki tutukluluğunun devamına ilişkin karar hakkında yerel mahkemelere şikayette bulunmuştur. Özellikle, cezaevi yetkilileri tarafından ailesinin ikamet ettiği Durango'ya daha yakın olan bir yere yerleşmesine izin verilmediği gerekçesiyle şikayetçi olmuştur. Durango ve Badajoz arasının 700 kilometrelik bir mesafe olduğunu ve karısı ile beş yaşındaki kızı için bu yolculuğun zor olduğunu, oldukça yaşlı olan ebeveynlerinin ise onu hiçbir şekilde ziyaret edemediğini belirtmiştir.

Başvurucunun şikayetleri, aynı yıl ilk derece mahkemesinde ve temyiz mahkemesinde olmak üzere iki ayrı düzeyde incelendikten sonra reddedilmiştir. Mahkemeler, mahkumların aile ve arkadaşlarına yakın tesislerde tutulması gerektiğine ilişkin genel kuraldan, teröristler hakkındaki cezaevi politikaları nedeniyle sapılmasının haklı olduğuna karar vermiştir. Bu politika ile, terör örgütüyle bağlantılarını koparmanın ve güvenlik endişelerinden kaçınmanın bir yolu olarak ETA mahkumları çeşitli cezaevlerine dağıtılmıştır. ETA mahkumlarının belirli

cezaevlerinde yoğunlaştırılması, geçmişte grup üyelerinin cezaevlerinde birbirlerini kontrol altında tutmalarına ve cezaevi personeline hedef almalarına yol açmıştır. Mahkemeler ayrıca başvurucunun cezaevinde birçok kez disiplin kurallarını ihlal etmesi ve cezaevindeki grubun talimatlarına uymaya devam etmesi gibi davranışlarını da dikkate almıştır. Ayrıca, cezaevi raporlarına göre, her halde düzenli aralıklarla yakın akraba ve arkadaşları ile telefonlaştığı ve mektuplaştığı, ayrıca ailesi tarafından sıklıkla ziyaret edildiği görülmektedir.

Başvurucunun Anayasa Mahkemesine yaptığı amparo başvurusu (bireysel başvuru), 2017 yılında kabul edilemez bulunmuştur. Alt mahkemelerin bulgularının onandığı kararda, başvurucunun haklarının ihlal edildiğine ilişkin herhangi bir açıklamada bulunmadığı sonucuna varılmıştır.

İhlal İddiaları : Başvurucu, ailesine yakın bir cezaevine transfer edilmesi talebinin reddedilmesinin Sözleşmenin 8. Maddesi kapsamında aile hayatına saygı hakkının ihlal edildiğini; ayrıca Anayasa Mahkemesi kararının keyfi ve aşırı derecede şekilci olduğu gerekçesiyle Sözleşmenin 6/1 maddesi kapsamında mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

Karar :

Sözleşmenin 8. maddesi (aile hayatına saygı hakkı) yönünden:

Mahkeme, Sözleşmenin mahkumlara kalacakları yerleri seçme hakkı vermediğini ve mahkumların ailelerinden ayrılmasının hapsedilmelerinin kaçınılmaz bir sonucu olduğunu belirtmiştir. Mahkeme, bununla birlikte, mahkumların haklarının önemli bir parçası olarak yakın aile bireyleri ile temaslarını sürdürmelerine yetkililerin yardımcı olması gerektiğini; başvurucunun ailesinden uzakta Badajoz Cezaevinde kalmasına ilişkin kararda aile hayatına saygı hakkına bir müdahalenin olduğunu, ancak ilgili müdahalenin erişilebilir ve öngörülebilir olarak iç hukukta temeli olduğunu ve özel korumalar sağladığını, ilgili yasaların davaların bireysel olarak değerlendirilmesini sağladığını ve bu nedenle müdahalenin Sözleşme'nin 8. maddesi anlamında "hukuka uygun" olduğunu tespit etmiştir. ETA'nın henüz dağılmadığı dönemin koşulları göz önüne alınarak başvurucunun aile hayatına saygı hakkına yönelik sınırlamaların, başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması ile düzensizliği ve suçu önleme amacı taşıması nedeniyle ölçüsüz olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Sonuç olarak başvurunun açıkça dayanaktan yoksun olduğu gerekçesiyle kabul edilemez olduğuna karar vermiştir.

Sözleşmenin 6. maddesi (mahkemeye erişim) yönünden:

Mahkeme, İspanya Anayasa Mahkemesinin kararının, başvuruçunun mahkemeye erişim hakkına orantısız bir engel oluşturmadığını, bu mahkemenin görevi ve yargılamanın özel niteliği gereği amparo başvurusunun kabul edilebilirlik koşullarının sıradan bir temyizde olduğundan daha katı olduğunu not etmiştir. Ayrıca Mahkeme, başvuruçunun davasının herhangi bir açık keyfilik olmadan veya makul olmayan gerekçe gösterilmeden iki ayrı düzeyde incelendiğine dikkat çekmiştir. Anayasa Mahkemesinin bir şikayetin kabul edilemezliğine karar verebilmesinde, başvuruçuların ileri sürdükleri hukuki sorunların temel bir öneme sahip olmadığı durumlarda veya başvurunun başarılı olma ihtimalinin bulunmadığı durumlarda ilgili usulü düzenleyen kanun hükümlerine atıfta bulunulmasının yeterli olduğunu belirten Mahkeme başvurunun açıkça dayanaktan yoksun olduğu gerekçesiyle kabul edilemez olduğuna karar vermiştir.

8. Başvuru Adı : Halabi / Fransa

Başvuru No : 66554/14

Başvuru Tarihi : 26 Eylül 2014

Karar Tarihi : 16 Mayıs 2019

Konu : Mülkte oturanın yokluğunda, izni alınmadan ve hakim kararı olmadan, yapı incelemek üzere yapılan ev ziyaretinin Sözleşmenin 8. maddesi bağlamında konuta saygı hakkını ihlal ettiği.

Olaylar : Başvuruçucu Simon Halabi, 1958 doğumlu ve Londra'da yaşayan bir İngiliz vatandaşıdır.

19 Mart 2009' da Grasse Şehir Planlama Departmanından iki memur, Planlama Kanununun L. 461. maddesi uyarınca, yürütülen inşaat işlerini incelemek için iyileştirme projesi Immofra şirketine ait olan bir mülkü ziyaret ederek, izne ve önceden bildirilen işlere aykırı olarak yapılan bir dizi inşaatı tespit eden bir rapor hazırlamıştır. Ziyaret, mülk sahibinden veya mülkte oturandan önceden izin alınmaksızın ve onların yokluklarında gerçekleştirilmiştir.

Mülkte oturan başvuruçucu hakkında, 31 Ocak 2013 tarihinde, planlama izni olmadan yapılan inşaat ve önceden bildirilen bir çalışmanın bu bildirimde uygun olmayan şekilde yapılmasına ilişkin suçlar nedeniyle soruşturma hakimi tarafından soruşturma başlatılmıştır.

Başvurucu, 8 Temmuz 2013 tarihinde, 19 Mart 2009 tarihli suç raporuna erişmeyi ve gerçekleştirilen bütün işlemlerin geçersiz sayılmasını talep etmiştir. Aix-en-Provence İstinaf Mahkemesi istinaf başvurusunu reddetmiştir. Başvurucu temyiz yoluna başvurmuş; ancak temyiz mahkemesi, olayda yetkili makamların zor kullanmadıkları gerekçesi ile ilgili başvuruyu reddetmiştir.

Başvurucu, 26 Ocak 2017 tarihinde Grasse Ceza Mahkemesi tarafından söz konusu ziyaret sırasında belirlenen suçlar ve Planlama Kanununa yönelik diğer ihlalleri için 5.000 Euro para cezasına çarptırılmıştır.

İhlal İddiaları : Başvurucu, planlama memurları tarafından 19 Mart 2009 tarihinde yapılan ziyaretin Sözleşme'nin 8. maddesinde belirtilen konuta saygı hakkını ihlal ettiğini iddia etmiştir.

Karar : Mahkeme, söz konusu mülkün Immofra şirketine ait olduğu konusunda taraflar arasında bir uyuşmazlık olmadığını gözlemlemiştir. Başvurucu, soruşturma hakimine, ailesinin bütün mülklerinin şirketleri üzerine kayıtlı olduğunu beyan etmiştir. Londra'da oturan başvurucu bu evi ikinci evi olarak kullanmaktadır.

Mahkeme, planlama yetkililerinin başvurusunun özel ve aile yaşamının geliştiği bölümlere girdiklerini dikkate alarak, Sözleşme'nin 8. maddesi anlamında başvurusunun konutuna yönelik bir müdahalenin varlığını tespit etmiştir.

Mahkeme, Planlama Kanununun L. 461-1 numaralı maddesinin planlama memurlarına yapı projelerini yalnızca proje devam ederken değil, aynı zamanda tamamlanmalarından itibaren 3 yıllık bir sürede de ziyaret edebilme yetkisi verdiğiine değinmiştir. Bu denetimlerin amacı memurların yapıların tamamlanması ile ilgili teknik belgeleri incelemek ve uygun gördükleri denetimleri gerçekleştirmektir. Mahkemeye göre, bu tür ziyaretler bir "aramadan" daha az ciddi müdahaleler olup yine de yetkilerin kötüye kullanımına karşı başvurucuya etkili ve yeterli güvencelerin sağlanması gerekmektedir. Kanuni düzenlemeler çerçevesinde, bir kişinin evinde herhangi bir zamanda ve polis memurlarının nezareti olmaksızın gerçekleştirilebilmektedir. Kanunda, yapıda yaşayan kişilerin rızası veya bir hakim in yetkilendirmesine dair bir zorunluluğa açık bir atıf yapılmamıştır. Mahkeme, bu tür ziyaretlere yönelik olası itirazların teorik kalacağını, zira böyle bir itiraz Planlama Kanununun 480-12 numaralı maddesi uyarınca suç oluşturabilmektedir.

Mahkeme, planlama memurlarının başvurusunun evine kendisinin yokluğunda ve izni olmaksızın girdiklerini gözlemlemiştir. Mahkeme, bu gerekçeyle ve aynı zamanda bu uygulama

için yargısal yetkilendirme ile etkili bir başvuru yolunun mevcut olmaması nedenleriyle planlama memurlarının 19 Mart 2009 tarihli ziyaretin izlenen meşru amaçlar için ölçülü bir müdahale olmadığına karar vermiştir. Sonuç olarak Sözleşmenin 8. maddesi ihlal edilmiştir.

9. Başvuru Adı : Mityanin ve Leonov / Rusya

Başvuru No : 11436/06, 22912/06

Başvuru Tarihi : 1 Şubat 2006, 10 Mayıs 2006

Karar Tarihi : 7 Mayıs 2019

Konu : Bir suç örgütünün mensubu olarak silahlı soyguna karıştıkları gerekçesiyle yargılanan iki başvurucu hakkında, tutuklamanın hukuki olmaması, makul süre içinde yargılanmamaları ve tazminat hakkı kapsamında özgürlük ve güvenlik haklarının ihlal edildiği; ikinci başvurucu bakımından ise, duruşmalarına katılmadığı gerekçesiyle adil yargılanma hakkının ihlal edildiği; resmi organlardan alınan bilgiler kaynak gösterilerek birinci başvurucunun suç şüphelisi olduğunu belirten fotoğraflı bir gazete haberinin yayımlanmasının masumiyet karinesini ihlal etmediği.

Olaylar : Başvurucular Aleksandr Mityanin ve Mikhail Leonov, şu anda Kharp'ta (Rusya) cezaevinde olan, sırasıyla 1971 ve 1976 doğumlu iki Rus vatandaşıdır.

Bay Mityanin, Temmuz 2003'te yakalanmış, Syktyvkar Şehir Mahkemesi tarafından tutuklanmış ve 19 Şubat 2004 tarihine kadar tutuklu kalmıştır. Savcılık makamı, 18 Şubat 2004 tarihinde soruşturmayı tamamlamış ve dosyayı mahkemeye sevk etmiştir. 10 Mart 2004 tarihinde Syktyvkar Belediye Mahkemesi başvurucunun tutukluluğunun devamına karar vermiştir. Başvurucular hakkında, bir suç örgütünün mensubu olarak silahlı soygun işlediği gerekçesiyle 2006 yılının Aralık ayında mahkumiyet kararı verilmiştir. 20 Şubat - 10 Mart 2004 tarihleri arasında tutuklu kalmasına ilişkin geçerli bir mahkeme kararı bulunmadığına dair hukuk davası açmış olup dava 2012 yılında reddedilmiştir.

Yetkililer, hem iki başvurucu hem de diğerleri hakkında, "suç örgütü" oluşturdukları ve yönettikleri gerekçesiyle Ocak 2008'de cezai takibat başlatmıştır. Aynı günlerde bir gazete yazısında, Bay Mityanin'den şüpheli olarak bahsedilmiş, onun ve diğer tutukluların yakalanma anlarına dair fotoğrafları yayımlanmıştır. Başvurucunun gazeteye karşı açtığı hakaret davası

reddedilmiştir. Başvurucu, Haziran 2014'te çeşitli suçlardan dolayı ömür boyu hapis cezasına çarptırılmıştır.

Bay Leonov ise, Aralık 2003'te silahlı soygun şüphesiyle yakalanmış ve tutuklanmıştır. 29 Ocak 2004 tarihinde, tutukluluğu 19 Şubat 2004'e kadar uzatılmıştır. Savcı kovuşturmanın başlatılması dosyayı mahkemeye göndermiş; fakat 21 Nisan 2004 tarihinde, mahkeme, dosyayı savcılığa geri göndermiş ve tutukluk durumunun değişmemesine karar vermiştir. Başvurucu Aralık 2006'da bir dizi suçtan mahkum edilmiştir. Başvurucu 19 Şubat - 29 Nisan 2004 tarihleri arasındaki tutukluluğunun hukukiliğine ilişkin olarak 2012'de dava açmış; ancak dava ulusal mahkemeler tarafından reddedilmiştir.

İhlal İddiaları : Her iki başvurucu, tutukluluk süreçlerinin hukuki dayanağının olmadığı ve ceza yargılamasının yürütülmesinde özen göstermedikleri gerekçeleriyle Sözleşmesinin 5. maddesi kapsamında özgürlük ve güvenlik hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

Ayrıca, ilk başvurucu (Bay Mityanin) gazetede yayımlanan haber nedeniyle Sözleşmenin 6/2 hükmü kapsamındaki masumiyet karinesi ile 8. madde kapsamındaki özel ve aile hayatına saygı hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

İkinci başvurucu ise (Bay Leonov) duruşmalara katılmadığı gerekçesiyle Sözleşmenin 6/1 hükmü kapsamındaki adil yargılanma hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

Karar :

Madde 5 Yönünden:

Mahkeme, başvurulardan Bay Mityanin'in 20 Şubat-10 Mart 2004 tarihleri arasındaki tutukluluğunun, Bay Leonov'un ise 20 Şubat-21 Nisan 2004 tarihleri tutukluluğunun hakim kararına dayanmaması nedeniyle 5. Maddenin birinci fıkrasının ihlal edildiğine karar vermiştir.

5. maddenin üçüncü fıkrasına ilişkin olarak, Mahkemeye göre, yargı makamlarının tutukluluğun devamına dair kararlarının gerekçelerinin ilgili ve yeterli olduğu durumlarda, ulusal makamların usuli işlemlerde gerekli özeni gösterip göstermediklerinin dikkate alınması gerekmektedir. Mahkemeye göre, Aralık 2003 ve Aralık 2006 tarihleri arası birçok usuli işlemdeki ihmal ve eksiklikler davanın yerel mahkeme tarafından incelenmesini etkilemiştir. Bu gerekçeyle Sözleşmenin 5. Maddesinin üçüncü fıkrası her iki başvurucu için de ihlal edilmiştir.

5. maddesinin dördüncü fıkrasına ilişkin olarak, Mahkeme, taraf devletlerin tutukluluğun hukukiliğinin incelenmesi için ikinci derece yargı yetkisi öngörmek zorunda olmadığını hatırlatmıştır. Bununla birlikte, Mahkemeye göre, iç hukukta böyle bir başvuru mekanizması öngörülmüşse bu organın 5. maddenin dördüncü fıkrasının gereklerini sağlaması gerekmektedir. Mahkeme, Bay Metyanın'ın tahliye talebinin reddine dair 1 Şubat 2006 tarihli mahkeme kararına karşı yaptığı başvurunun incelenmesinin reddedilmesine yönelik kararın Sözleşmenin 5. maddesinin dördüncü fıkrasını ihlal ettiğine karar vermiştir.

Son olarak mahkeme, hukuka aykırı tutuklamalar nedeniyle iç hukukta açtıkları tazminat davaların reddedilmesi nedeniyle 5. maddenin beşinci fıkrasının ihlal edildiğine karar vermiştir.

Madde 6/1:

Bay Leonov' un 2012 yılında duruşmalara katılmadığı iddiasına ilişkin olarak, Mahkeme yargılamanın bir bütün olarak adilliğinin zedelendiği sonucuna ulaşmış ve 6. Maddenin birinci fıkrasının ihlal edildiğine karar vermiştir.

Madde 6/2:

Başvurucunun masumiyet karinesi ile ilgili iddiaları hakkında Mahkeme, gazete haberinde bir resmi açıklamaya dayanılması halinde devlete atfedilebilir bir müdahalenin söz konusu olacağını belirtmiştir. Gazete haberinde bir yazı ve fotoğraf bulunduğunu, bazı kişilerin suç örgütü iddiasıyla suçlandığına dair resmi bir görevliden alınan bilgilere dayanan ifadelerin yer aldığını belirten Mahkeme, buna rağmen haberde başvurucuyu da içeren şüphelilerin suç örgütü üyesi olduklarına dair bilginin resmi bir kaynaktan gelip gelmediğinin belirsiz olduğunu ifade etmiştir. Mahkeme, haberde her ne kadar başvurucunun suçlu olduğu izlenimi verilmiş gibi olsa da devletin bundan dolayı sorumlu tutulması için yeterli veri olmadığı gerekçesiyle başvurunun açıkça dayanaktan yoksunluk nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar vermiştir.

Madde 8:

Mahkeme, Bay Mityanın'ın özel yaşama saygı hakkı iddialarını, ulusal mahkemelerin kendisinin hakaret davasında karşılıklı menfaatler arasında adil bir denge kurup kuramadıkları yönünden incelemiştir.

Mahkeme, gazete haberinde başvurucunun da aralarında bulunduğu kişilerin yalnızca şüpheli olduklarının belirtildiğini vurgulamıştır. Mahkeme, ulusal mahkemelerin kamunun

bilgi alma hakkı ile başvurucunun hakları arasında makul bir denge kurduğunu belirterek 8. Maddenin ihlal edilmediğine karar vermiştir.

10. Başvuru Adı : Chebab / Fransa

Başvuru No : 542/13

Başvuru Tarihi : 21 Aralık 2012

Karar Tarihi : 23 Mayıs 2019

Konu : Başvurucunun yakalama anında polis tarafından vurulması ile ilgili yürütülen soruşturmada yetkili mercilerin usuli yükümlülüklerini yerine getirmemesinin yaşam hakkını ihlal ettiği.

Olaylar : Thionville'da yaşayan bir kişi, 8 Mart 2000 tarihinde, iki adamın evine girmeye çalıştığını söyleyerek gece 4.30'da polisi aramış, olay yerine gönderilen iki polise binasının yakınındaki bankta oturan, başvurucu dahil iki kişiyi göstermiştir. Polisler adamları yakalamaya gitmiş, polislerden biri silahıyla ateş ederek başvurucuyu boynu ve sağ omzundan yaralamıştır. Bölge Emniyet Müdürlüğüne yürütülen soruşturmada başvurucunun polis memurunu bıçağıyla tehdit ettiği ve polis memurunun silahını meşru müdafaa kapsamında kullandığı sonucuna varılmıştır.

Başvurucu, 19 Mayıs 2000 tarihinde, hakkındaki kamu görevlisine karşı silahlı saldırı suçlamaları sebebiyle duruşmada hazır bulunması için ceza mahkemesine davet edilmiştir. 16 Ocak 2001'de mahkeme, başvurucunun hakları konusunda bilgilendirilmesindeki gecikme sebebiyle adli işlemlerin hükümsüz olduğunu belirtmiştir. İstinaf mahkemesi bu kararı onamış, bıçağın müsaderesindeki hukuka aykırılığın da adli işlemlerin hükümsüzlüğüne yol açtığını eklemiştir. İstinaf mahkemesi, başvurucu ile polis memurunun olaya ilişkin anlatımlarının tamamen çelişkili olduğunu da dikkate alarak, bu konuda gerçekleştirilen çeşitli işlemlerin gerçeğin ortaya çıkarılmasını imkansızlaştırdığını not etmiştir.

18 Temmuz 2002'de, başvurucu; adam öldürmeye teşebbüs, olay yerinde değişiklik yapma ve kamu görevlisi tarafından gerçekleştirilen silahlı saldırı suçlarının işlendiğine ilişkin şikâyette bulunmuştur. Başvurucu, silah yarasının yanında, göğüs kafesinin sağ tarafında ve köprücük kemiğinin üstündeki çukurda yirmi santimetre uzunluğunda hematoma olduğunu tespit eden doktor raporunu da mahkemeye sunmuştur. Doktor, bu yaraların başvurucu ayaktaiken

yapılan bir silah atışı ile uyumlu olduğunu ve bu silah atışının sağ köprücük kemiğinde yırtık meydana getirdiğini belirtmiştir. Başvurucu ayıca psikiyatristten aldığı ve kendisinin travma sonrası tepkilerden muzdarip olduğuna işaret eden belgeyi mahkemeye sunmuştur. 17 Mart 2003 tarihinde savcı, silahını kullanan polis memuru hakkında adli soruşturma başlatılması için başvuruda bulunmuştur. İki psikiyatrik muayene gerçekleştirilmiştir. Birinci uzman başvurucunun şizoafektif bozukluktan muzdarip olduğunu tespit etmiş; ikinci uzman ise olayları takiben başvurucunun ciddi ölçüde engelleyici rahatsızlıklarla birlikte şizofreni benzeri psikoz ve travma sonrası stresten muzdarip olduğunu not etmiştir.

2 Temmuz 2010 tarihinde soruşturma hâkimi, toplanan delillerin polis memurunun anlattığı olayları çürütemediği gerekçesiyle soruşturmayı sona erdirmiştir. İstinaf mahkemesi, tutuklama sırasında gerçekten ne yaşandığının tespitinin zor olduğunu ve olayların tekrar canlandırılması ile yapılan analizlerin polis memurunun meşru müdafaa dahilinde hareket etmiş olduğuna işaret ettiğini gözlemleyerek davanın düşmesi kararını onamıştır. Mahkeme, silah atışının şartlar ile orantılı görüldüğünü eklemiştir. Temyiz mahkemesi başvurucunun temyiz başvurusunu reddetmiştir.

İhlal İddiaları : Başvurucu, polis memurunun güç kullanması sonucu hayatının tehlikeye girmesi sebebiyle Sözleşme'nin 2. maddesinin (yaşam hakkı) ihlal edildiğini ve ulusal makamların yürüttükleri soruşturmaların söz konusu madde açısından yeterli olmadığını iddia etmiştir.

Karar :

Yaşam hakkı yönünden

Uygulanabilirlik

Mahkeme, başvurucunun, sonuç olarak hayatta kalsa dahi doğası gereği hayatını tehlikeye sokan bir fiilin mağduru olduğunu belirtmiştir. Mahkeme, başvurucuya karşı polis memuru tarafından kullanılan gücün potansiyel olarak öldürücü nitelikte olduğunu ve Sözleşme'nin 2. maddesinin olayda uygulanabilir olduğunu ifade etmiştir.

Esasa ilişkin değerlendirme

Mahkeme, istinaf mahkemesinin de belirttiği gibi, yürütülen soruşturmaların başvurucunun yakalanması sırasında gerçekten ne yaşandığını tespit etmediğini not etmiştir. Yine de Mahkeme, yerel mahkemeler ile benzer şekilde, polis memurunun gece yarısı bir soygun teşebbüsüne müdahale etmek üzere çağrıldığını, burada saldırgan davranışlarda

bulunan bir kiřiyle karřılařtıđını, metal bir it tarafından geçiřinin engellendiđini, makul olarak tehdidi etkisiz hale getirmek amacıyla silahını kullanma geređi olduđunu dűřünműő olabileceđini gűz nűnde bulundurmuřtur. Bu řartlar altında, kullanan gű, “bir kimsenin řiddete karřı korunmasının sađlanması” ve “hukuka uygun olarak yakalanması” için “mutlak zorunlu olan” dűzeyi ařmamıřtır. Mahkeme 2. maddenin esas açısından ihlal edilmediđine karar vermiřtir.

Usuli Boyut

Mahkeme, yařam hakkını koruma yűkűmlűlűđűnűn yalnızca bireylerin gű kullanımı sonucunda ldűrűlmeleri halinde deđil, aynı zamanda bireylerin hayatlarının polis tarafından kullanılan gű sonucunda tehlikeye atılması halinde de konuya iliřkin soruřturma yűrűtűlmesini gerektirdiđini vurgulamıřtır.

Yalnızca başvurucunun işlediğini iddia ettiği suçlarla ilgili soruşturma açılmıştır. Açılan soruşturma başvurucuya ilişkin tam bir tıbbi değerlendirme içermediği gibi soruşturmanın yanında ne balistik rapor alınmış ne de başvurucunun kıyafetlerinin incelenmiştir. Yalnızca başvurucunun inisiyatifi ile olaydan iki sene sonra adli soruşturma başlatılmıştır.

Mahkeme, yetkili mercilerin resen harekete geçmeleri gerektiđini, soruřturmanın açılmasını ve yűrűtűlmesinin mađdurun resmi řikűyette bulunmak veya bu konuda sorumluluk űstlenmek konusundaki inisiyatifine bırakılamayacađını vurgulamıřtır.

Mahkeme, bařvurucu hakkında açılan soruřturmada çok sayıda eksiklik olduđunu not etmiřtir. Nitelim ulusal mahkemeler de bıçađın műsaderesinin hukuka aykırılıđını ifade etmiřtir. İřtinaf mahkemesi; polis kayıtlarının tam dođru olmamasının bıçađın bulunduđu yer ve zamanın tam olarak belirlenmesini, bıçak izerinde gerçekleřtirilen iřlemlerin ise gerçeđe ulařmaya yardımcı olacak herhangi bir bulguya ulařılmasını imkűnsűz kıldıđını belirtmiřtir. Ceza mahkemesi ve ardından istinaf mahkemesi, bařvurucunun yakalandıktan sonra hakları konusunda bilgilendirilmesinde yařanan gecikme sebebiyle hakkında yűrűtűlen adli muamelelerin hűkűmsűz olduđunu beyan etmiřtir. Ulusal polis teřkilatındaki polis memurlarının sorguları, bir paragraf dıřında, birebir aynı řekilde yazılmıřtır. Yetkili merciler, bařvurucunun olay tarihinde alınmıř tıbbi gűrűntűleme sonuçlarının orijinallerini bulamamıřtır. Sűz konusu bu belgeler, bařvurucunun kűprűcűk kemiđinin sađ tarafından vurulduđuna iliřkin iddiaların kanıtlanmasına olanak sađlayabilecek niteliktedir. Diđer tıbbi belgeler kayıp veya inceleme için kullanılamayacak haldedir. Olay esnasında bařvurucunun giydiđi kıyafetlere 8 Mart 2000 tarihinde yetkili merciler tarafından el konulmuř olsa da bu kıyafetler ortadan

kaybolmuştur. Mahkeme, el konulan eşyalar soruşturmanın etkinliğine katkı sağlayabilecek olduğundan ve ileriki aşamalarda belirleyici olabileceğinden, yetkili mercilerin bu eşyaların dikkatli ve özenli bir şekilde tutulması ve korunmasından sorumlu olduğunu belirtmiştir.

Bu usuli sorunlar ve gerçeğin tespiti için gerekli olan delillerin kaybı, soruşturmanın yeterliliğini etkilemiştir. Yetkili merciler, delillerin korunması için makul olarak değerlendirilen adımları atabilecek olmalarına rağmen atmamışlardır.

Mahkeme, olay tarihi olan 8 Mart 2000 ile temyiz mahkemesi kararının tarihi olan 26 Haziran 2012 arasında 12 sene olduğunu not etmiştir. Yalnızca soruşturma dahi 8 sene sürmüştür.

Mahkeme, 8 Mart 2000 tarihinde yaşanan olaylara ilişkin yürütülen adli muamelelerin hızlı ve etkili bir soruşturma olarak değerlendirilemeyeceği sonucuna varmıştır. Sonuç olarak, Sözleşme'nin 2. maddesi usuli yönden ihlal edilmiştir.

11. Başvuru Adı : Famulyak / Ukrayna

Başvuru No : 30180/11

Başvuru Tarihi : 6 Mayıs 2011

Karar Tarihi : 2 Mayıs 2019

Konu : Adil yargılanma ve müdafii yardımından yararlanma hakkına ilişkin şikayetlerin açıkça dayanaktan yoksunluk nedeniyle kabul edilemez olduğu.

Olaylar : Başvurucu Pavel Famulyak 1980 doğumlu ve Lviv'de yaşamakta olan bir Ukrayna vatandaşıdır.

Başvurucu, Temmuz 2007'de bir kişiye karşı saldırı ve hırsızlık suçlarını işlediği şüphesiyle tutuklanmıştır. Polise verdiği ifadesinde, saldırının olduğu gece mağdur ile vakit geçirdiğini açıklamış; fakat suçlamaları inkar etmiştir. Başvurucu sorgu boyunca bir avukatın yardımını almamış; fakat kendi aleyhine suçlayıcı ifade vermeme konusundaki anayasal hakları hatırlatılmıştır.

Başvurucu, nitelikli hırsızlık suçlamalarına ilişkin davalarda da ifadesini tekrarlamıştır.

Başvurucu Aralık 2007’de suçlu bulunarak mahkum edilmiş ve başvurucuya dokuz yıl hapis cezası verilmiştir. İlk derece mahkemesi mağdurun, eşinin ve polis memurlarının soruşturmaya ilişkin suçlamalara dair ifadelerine, mağdurun yaralanmasına ilişkin tıbbi raporlara ve mağdurun cep telefonunun başvurucuda bulunmasına dayanmıştır.

Temyiz mahkemesi kararı bozmuş ve dosyayı yeniden yargılama yapılması için geri göndermiştir. Özellikle, saldırının farklı açılarından, başvurucunun mağdura tuğla atıp şişe ile vurmasının mahkeme kararına yansıtılması talep edilmiştir.

Başvurucu Haziran 2009’da tekrar mahkum edilmiştir. Yeni duruşma hakimi ilk duruşmada kaydedilen tanık delillerine ilişkin tüm belgeleri incelemiştir. Bununla birlikte, savunma, mağdura karşı çapraz sorgu imkanına sahip olamamıştır.

Aralık 2009 ve Nisan 2011’de, temyiz mahkemesi ve Yüksek Mahkeme; başvurucunun usuli eksikliklere, bir avukatın yardımından faydalanamamasına, mağduru veya polis memurlarını çapraz sorgulama imkanı olmamasına ilişkin temyiz taleplerini reddetmiştir.

İhlal İddiaları : Başvurucu, Sözleşme’nin adil yargılanma ilişkin 6. maddesinin 1. fıkrasına ve 6. maddenin müdafii yardımından yararlanma hakkını ve 3. fıkrasının c bendine dayanarak kendisinin ve birlikte davalı olduğu kişinin tutulmalarının ilk günlerinde avukat yokluğunda sorgulanmalarını ve ifadelerinin aleyhlerine kullanılmasını şikayet etmiştir. Ayrıca, 6. maddenin 1. fıkrasına ve 3. fıkrasının d bendine dayanarak, yargılamanın başka bir duruşma hakimi tarafından tekrarlandığını ve bu sebeple hakimin tanıkları yeniden değerlendirmesi gerektiğini ileri sürmüştür.

Karar : Mahkeme, sanığın nihai kararı verecek olan hakimin huzurunda tanıkla yüzleşmesine izin verilmesinin ceza yargılamasında usule ilişkin önemli bir teminat olduğunu yinelemiştir. Bu nedenle, başvurucunun davasında olduğu gibi, önemli bir tanığın dinlenmesinden sonra mahkeme heyetindeki değişiklik normal olarak tanığın yeniden sorguya çekilmesini gerektirir.

Fakat mevcut davada, Mahkeme başvurucunun tanıkları çapraz sorgulama imkanı olmamasını telafi edebilecek yeterli usuli güvencelerin bulunduğunu tespit etmiştir.

İlk olarak, başvurucu ilk yargılamada tanıkları, yani mağdur ve polis memurlarını, tamamen sorgulama fırsatı bulmuştur.

Ayrıca, yeni duruşma hakimi delilleri yeterli biçimde anlamasını sağlayacak ilk yargılama sırasında verilen tüm tanık ifadelerine ilişkin belgelere sahiptir. Bunun yanında,

duruşma sırasında mağduru sorgulamış, bu nedenle onu gözlemleyebilmiş ve delilleri hakkında fikir edinebilmiştir. Bu, mağdurun ifadesinin başvuran aleyhindeki delillerin kilit unsurlarından biri olması nedeniyle önen taşımaktadır. Diğer yandan polis memurlarının ifadeleri başvurunun mahkumiyetinde belirleyici bir rol oynamamıştır ve temyiz mahkemesi de mahkumiyeti bozarken ifadelerinin açıklanmasına ilişkin bir talepte bulunmamıştır.

Temyiz mahkemesinin ilk derece mahkemesinin verdiği kararı bozması büyük ölçüde usuli nedenlerdir. Aslında başvuranın suçu sorgulanmamış; fakat mağdura saldırı hakkında daha fazla bilgi verilmesi talep edilmiştir.

Mahkeme, başvurunun polis sorgusu sırasında bir avukatın yardımından faydalanmamasının davadaki adil yargılamaya ilişkin bir etki oluşturmadığını tespit etmiştir.

Özellikle, başvurunun sorgulama sırasında verdiği ifade durumunu etkilememiş ve aleyhine değerlendirilmemiştir. Yerel mahkemeler ne doğrudan suç içeren bir unsura ne de bununla başvurunun ifadeleri arasındaki çelişkilere dayanmıştır. Ayrıca başvuru ilk ifadesini geri çekmemiştir.

Benzer şekilde başvurunun birlikte davalı olduğu kişinin ifadesi de doğrudan suçlayıcı olmamıştır. Başvuru aleyhine de belirleyici bir unsur olmamıştır.

Sonuç olarak, Mahkeme başvurunun Sözleşme'nin 6. maddesinin 1. fıkrasına ve 3. fıkrasının c ve d bentlerine ilişkin şikayetlerini açıkça dayanaktan yoksun olduğu gerekçesiyle kabul edilemez bularak reddetmiştir.

12. Başvuru Adı : Forcadell i Lluís ve Diğerleri / İspanya

Başvuru No : 75147/17

Başvuru Tarihi : 11 Ekim 2017

Karar Tarihi : 28 Mayıs 2019

Konu : Katalonya'nın İspanya topraklarından ayrılmasına karar verilmesi amacıyla düzenlenen referandum sonuçlarının değerlendirilmesi için gerçekleştirilmesi planlanan meclis genel kurulunun askıya alınmasının toplanma ve örgütlenme özgürlüğünü ihlal ettiğine ilişkin iddianın açıkça dayanaktan yoksun olduğu.

Olaylar : Başvurucular 76 kişi olup hepsi Barcelona’da yaşayan İspanya vatandaşlarıdır. Dava, Anayasa Mahkemesinin 9 Ekim 2017’de Katalonya Özerk Bölgesi Meclisinin (Meclis) genel kurulunu askıya alma kararına ilişkindir. 1 Ekim 2017 tarihinde Katalonya’nın İspanya topraklarından ayrılmasına karar verilmesi amacıyla bir referandum düzenlenmiştir. 4 Ekim 2017 tarihinde, Meclis’teki koltukların %56,3’ünü temsil eden iki grup, 19/2017 sayılı Self Determinasyon (Kendi Kaderini Tayin) Referandumu Kanununun 4. kısmı uyarınca Katalonya Hükümeti Başkanı’nın 1 Ekim referandumunun sonuçlarını ve bu sonuçların etkilerini değerlendireceği meclis genel kurulunu toplamasını, Katalan Meclisinin çalışmalarının organize edilmesiyle görevli olan Katalonya Meclisi Bürosundan (Büro) istemiştir. Büro talebi yerine getirmiştir ve toplantı 9 Ekim saat 10’da gerçekleştirilmek üzere planlanmıştır. Meclis’teki koltukların %43,7’sini temsil eden üç diğer grup ise böyle bir toplantının Katalonya Meclisi İçtüzüğünü ihlal edeceği gerekçesiyle bu toplantının yapılmasına karşı çıkmışlardır. 16 sosyalist milletvekili, Anayasa Mahkemesine başvurarak genel kurulun askıya alınması için tedbir kararı verilmesini talep etmiştir. Anayasa Mahkemesi, talep doğrultusunda genel kurulun geçici olarak askıya alınmasına karar vermiştir. 10 Ekim 2017’de Katalonya Hükümetinin Başkanı, meclis genel kurulu huzuruna çıkarak ayrı bir cumhuriyet olarak Katalonya’nın bağımsızlığını ilan etmiş, Meclis’i derhal yapılan bildirim yürürlüğünü askıya almaya davet etmiştir. Anayasa Mahkemesi 26 Nisan 2018’de başvuruyu esaslan incelemiş, Meclis Bürosunun genel kurulu toplamaya ilişkin izlemiş olduğu usulün Anayasa Mahkemesinin 7 Eylül 2017’de verdiği 19/2017 sayılı Kanunun geçici olarak askıya alınması kararını ihlal ettiğini ve şikayetçi milletvekillerinin görevlerini yerine getirmelerini engellediğini tespit etmiştir. Anayasa Mahkemesi, Katalonya Meclisinin görevinin yalnızca belirli siyasi grupları değil (çoğunluğu temsil etseler dahi), halkın tamamını temsil etmek olduğuna dikkat çekmiştir.

İhlal İddiaları : Başvurucular, Anayasa Mahkemesinin genel kurulun toplantısını askıya alma kararının 1 Ekim 2017 referandumuna katılmış seçmenlerin isteklerini ifade etmelerini engellediğini, dolayısıyla Sözleşme’nin 11. maddesi (toplantı ve dernek kurma özgürlüğü) ile bağlantılı olarak 10. maddenin (ifade özgürlüğü) ve 1 No’lu Protokolün 3. maddesinin (serbest seçim hakkı) ihlali niteliğinde olduğunu iddia etmiştir. Başvurucular ayrıca ne Meclisin ne kendilerinin şikâyetinde bulunma hususunda mahkemeye erişebildiklerini belirterek 6. maddenin (adil yargılanma hakkı) ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

Karar :

Mağdur Statüsü

Mahkeme, öncelikle, başvuranların kendilerine veya Katalonya Özerk Topluluğu Meclisine ilişkin hakların ihlal edilip edilmediğini değerlendirmiştir. Davadaki şartlar ışığında, Mahkeme, başvurucuların dayandığı hak ve özgürlüklerin kendilerini kişisel olarak ilgilendirdiğini ve bir kurum olarak Katalonya Meclisine atfedilebilir olmadığını tespit etmiştir. Mahkeme, başvurucuların Sözleşmenin 34. maddesi kapsamında Sözleşmede tanınan haklarının ihlal edilmesinden dolayı mağdur olduğunu öne süren “kişi grubu” olarak tanımlanabileceğini belirtmiştir.

Madde 10 ve 11

Mahkeme, başvurucuların şikayetlerinin 11. madde kapsamında değerlendirilmesini uygun bulmuştur. Mahkeme bu bağlamda toplantı özgürlüğünün, ifade özgürlüğü gibi, temel bir hak olduğunu ve demokratik bir toplumun temeli olduğunu belirtmiştir.

Mahkeme, Anayasa Mahkemesinin 5 Ekim 2017 tarihinde aldığı 9 Ekim genel kurulunu geçici olarak askıya alma kararının İspanyol Hukukunda yasal bir temeli olduğunu gözlemlemiştir. Şöyle ki, Anayasa Mahkemesi Hakkında Organik Kanununun 56. bölümü, mahkemeye yapılan bir başvurunun faydasız ve etkisiz olmasını önlemek amacıyla önleyici tedbire karar verilebileceğini düzenlemektedir. Söz konusu tedbir kararlarına tebliğden itibaren 5 gün içinde itiraz edilebilmektedir. Öngörülebilirlikle ilgili olarak, genel kurul, Anayasa Mahkemesi tarafından 7 Eylül 2017 tarihinde geçici olarak askıya alınan ve askıya alındığı tüm milletvekillerine tebliğ edilen 19/2017 sayılı Kanun uyarınca toplantıya çağırılmıştır. Mahkeme, genel kurulun askıya alınma kararının “kamu güvenliğinin korunması”, “kamu düzeninin sağlanması” ve “başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması” gibi meşru amaçları güttüğünü ifade etmiştir.

Mahkeme içtihatları uyarınca, yalnızca ikna edici ve baskın gerekçeler toplantı özgürlüğüne getirilen kısıtlamaları meşru kılabılır. Mahkeme, Meclis’in genel kurulun toplanmasına onay vermesinin, 19/2017 sayılı Kanunun askıya alınmasına ilişkin karara uymadığını gözlemlemiştir. Askıya alma kararı olarak Anayasa Mahkemesi, kendi kararlarına riayet etmeye teşvik etmektedir. Anayasa Mahkemeleri kendi kararlarına uyumu garanti altına almak amacıyla gerekli işlemleri yapma yetkisine sahip olduğundan askıya alma kararı haklı görülmektedir.

Mahkeme, bir siyasi partinin, yasal ve demokratik araçlar kullanması ve teklif edilen değişikliklerin demokrasinin temel ilkeleriyle uyumlu olması şartıyla, Devlet'in yasalarında ya da yasal veya anayasal yapılarında değişiklik yapılması için mücadele edebileceği konusunda Anayasa Mahkemesine katılmaktadır. Ek olarak, Mahkeme, Anayasa Mahkemesinin 26 Nisan 2018'deki kararında da belirtildiği üzere, Meclis'te azınlığı temsil eden milletvekillerinin görevlerini yerine getirmelerine izin verilmesinin zaruri olduğunu ifade etmiştir.

Mahkeme, başvurucuların toplanma özgürlüğüne yönelik gerçekleştirilen müdahalenin baskın bir toplumsal ihtiyaçtan kaynaklandığına, dolayısıyla demokratik bir toplumda gerekli olarak değerlendirilebileceğine karar vermiştir. Mahkeme başvuruyu açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle kabul edilemez bulmuştur.

1 No'lu Protokol Madde 3

Mahkeme, referandumlar ile ilgili bir davanın 1 No'lu Protokol'ün 3. maddesi kapsamında değerlendirilebileceğini belirtmiştir. Ancak bunun için, söz konusu usulün halkın kanaatlerini özgürce açıklamasının güvence altına alındığı koşullarda yürütülmesi gerektiğini vurgulamıştır.

Mahkeme bu koşulların mevcut olayda sağlanmadığını belirtmiştir. Meclis'in genel kurulu Anayasa Mahkemesi tarafından askıya alınmış, yani geçici olarak uygulanamaz nitelikteki bir kanuna dayanarak toplanmıştır. Dolayısıyla, Meclis Bürosu, Anayasa Mahkemesi tarafından verilen karara açıkça aykırı hareket etmek suretiyle ilgili kararı almıştır. Sonuç olarak, Mahkeme başvurunun kabul edilemez olduğuna karar vermiştir.

Madde 6

Mahkeme bu maddeye ilişkin şikâyeti, yeterli şekilde temellendirilmediği için açıkça dayanaktan yoksun olduğu gerekçesiyle kabul edilemez bulmuştur.

13. Başvuru Adı : G.K. / Belçika

Başvuru No : 58302/10

Başvuru Tarihi : 8 Aralık 2010

Karar Tarihi : 21 Mayıs 2019

Konu : İstifaya zorlandığını iddia eden senato üyesinin istifasının geçerliliğine, keyfiliğe karşı yeterli usuli güvencelerin yokluğunda karar verilmesinin serbest seçim hakkını ihlal ettiği.

Olaylar : Başvurucu Haziran 2010'daki genel seçimlerde Senato'ya üye olarak seçilmiş bir Belçika vatandaşıdır. Ağustos 2010'da, Asya'ya gerçekleştirilen özel bir gezi sırasında, başvurucunun uyuşturucuya ilişkin suçlar işlediğinden şüphelenilmiştir. Başvurucu suçlamaları reddetmiş ve Belçika Senatosu Başkanını bilgilendirmiştir. Senato Başkanı, Brüksel'e döndüğünde başvurucuyu, başvurucunun partisinden iki diğer senato üyesinin de katıldığı bir toplantıya çağırmıştır. Başvurucunun iddiasına göre, bu toplantının sonunda kendisi önceden yazılmış bir istifa dilekçesini imzalamaya zorlanmıştır.

Eylül 2010'da Senato direktörü başvurucunun istifasının alındığını onaylamıştır. Birkaç gün sonra başvurucu, istifa dilekçesi imzalamaya zorlandığını iddia ederek senato üyesi olarak devam etmek istediğini Senato Başkanına iletmiştir. Ardından başvurucu, olaya ilişkin esas hakkındaki kararın, başvurucunun halefinin söz konusu göreve uygunluğuna onay verileceği zaman genel kurul halinde toplanacak Senato tarafından karar verileceği hususunda bilgilendirilmiştir.

Ekim 2010'da gerçekleştirilen genel kurulda Senato, başvurucunun istifasının geçerliliği konusunda tartışmaya yer olmadığını tespit etmiştir. Dolayısıyla başvurucunun istifası resmiyete dökülmüş ve başvurucunun halefi yeminini etmiştir. Başvurunun iddialarına göre kendisinin oturuma katılması engellenmiştir.

İhlal İddiaları : Başvurucu, 1 No'lu Protokolün 3. maddesinin (serbest seçim hakkı) ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

Karar : Mahkeme öncelikle, bir meclis üyesinin istifasını geri alma talebinin reddinin seçim sürecine ilişkin hukuki belirliliğin sağlanması şeklinde meşru bir amaç güttüğünü belirtmiştir. Mahkeme aşağıdaki tespitlerle devam etmiştir.

İlk olarak, başvurunun birçok kez açıkça dile getirdiği üzere kendisi istifaya zorlanmış ve Senato'daki üyeliğine geri dönmek istemiştir, dolayısıyla en azından başvurunun istifasının geçerliliği noktasında bir tartışma mevcuttur. Fakat, olayların gerçekleştiği zamanda ne kanunlar ne de Senato İçtüzüğü bir senato üyesinin istifasını geri alması halinde uygulanacak usul ile ilgili bir hüküm içermektedir. Bilhassa, bir istifanın kendiliğinden hüküm doğurup geri alınmaz mı olduğu yoksa genel kurul halinde toplanan Senato tarafından onaylandıktan sonra mı geri alınamaz hale geldiği belirtilmemiştir. Dolayısıyla, herhangi bir düzenlemenin yokluğunda, Senato'nun yasa departmanından iki konuda görüş vermesi istenmiştir; bu bağlamda, genel kurul halinde toplanan Senato'nun, halefin söz konusu göreve uygunluğuna onay verileceği zaman istifanın geçerliliği konusunda karar vermeye yetkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Mahkeme, Senato'nun sahip olduğu takdir yetkisinin ulusal hukuk tarafından yeterli belirlilikte sınırlandırılmamış olduğu kanaatine ulaşmıştır.

İkinci olarak, Senato'da gerçekleştirilen işlemler keyfiliğe karşı yeterli usuli güvence sağlamamıştır. Senato İçtüzüğü, başvurunun istifasının geçerliliğini inceleme yetkisine sahip organ olan Senato Bürosunun (Büro) başvurunun halefinin söz konusu göreve uygunluğuna onay vermesi, böylece dolaylı olarak başvurunun istifasının geçerliliğini incelemesi gerektiğini düzenlemektedir. Fakat ne başvuru veya avukatı Büro tarafından dinlenmiş ne de başvuru yazılı olarak iddialarını sunmaya davet edilmiştir. Büro, hazırladıkları raporu önlerindeki delillere göre -başvurunun ve avukatının beyanlarını içerir iki mektup-yazdıklarını belirtmiştir. Ayrıca, Büro'nun başvurunun iddialarını neden reddettiğine ve başvurunun istifasının geçerliliği konusunda neden bir tartışma olmadığı sonucuna vardığına ilişkin hiçbir gerekçe gösterilmemiştir.

Üçüncü olarak, Büro, başvurunun kendisine istifa mektubunu imzalaması konusunda baskı yapmak ile suçladığı iki senato üyesi ile birlikte toplanmıştır. Söz konusu iki senato üyesinin başvurunun istifasının geçerliliği ile ilgili tartışmada bir taraf tutmadığına ilişkin hiçbir kanıt yoktur. Büro kapalı bir toplantı gerçekleştirdiğinden, bahsi geçen senato üyelerinin yürütülen tartışmalarda ne şekilde bir rol oynadığının bilinmesi imkansızdır. Dolayısıyla, başvurunun doğrudan suçladığı senato üyelerinin karar aşamasında önemli bir rol oynadığı izleniminin aksi kanıtlanamamıştır.

Dördüncü olarak, Senato'nun genel kurulu, Büro'da gerçekleştirilen işlemlerdeki eksikliklere bir çözüm getirebilecek şekilde yürütülmemiştir. Başvuru tarafından suçlanan iki senato üyesi, 12 Ekim 2010 tarihinde gerçekleşen genel kurula da katılmış olup bu üyelerin

genel kurulda oy kullanmadıklarına ilişkin hiçbir kanıt yoktur. Ayrıca, başvuruçunun oturuma katılması Senato'nun güvenlik personeli tarafından engellendiğinden, kendisinin dinlenme ve iddialarını öne sürme ihtimali olmamıştır.

Dolayısıyla, Mahkeme, başvuruçunun senato üyeliğinden istifasının Senato tarafından, keyfiliğe karşı hiçbir usuli güvence sağlanmaksızın kabul edildiğini tespit etmiştir. Bu durum başvuruçunun 1 No'lu Protokolün 3. maddesinde düzenlenen haklarının özüne zarar vermiştir, bu nedenle ilgili madde ihlal edilmiştir.

14. Başvuru Adı : Harisch / Almanya

Başvuru No : 50053/16

Başvuru Tarihi : 19 Ağustos 2016

Karar Tarihi : 11 Nisan 2019

Konu : Başvuruçunun davasının Avrupa Birliği Adalet Divanına taşınması talebinin yeterli gerekçe gösterilerek reddedildiği, kararın keyfi olmadığı adil yargılanma hakkının ihlal edildiği.

Olaylar : Başvuruçunun, T. AG adında, bilinmeyen numaralar servisi sağlayan bir şirketin kurucularındandır. Kendisine abone bilgilerini belli bir ücret karşılığında DTAG şirketinden edinmektedir. Başvuruçunun, yapılan fahiş tutarlardaki ödemeler nedeniyle kendisinin ve ortağının şirketteki paylarını şirketin halka arzından önce azaltmak zorunda kaldığı gerekçesiyle DTAG şirketine karşı dava açmıştır. Başvuruçunun, halka arz tarihinde şirketin değerinin düştüğünden bahisle tazminat talep etmiştir. Davayı reddeden yerel mahkemenin kararına karşı başvuruçunun temyiz mahkemesine başvurmuştur ve temyiz mahkemesindeki duruşma sırasında davanın ön karar alınması Avrupa Birliği Adalet Divanı (ABAD)'na gönderilmesini ve dosyanın bekletilmesini talep etmiştir. Başvuruçunun savunduğu hukuki savların ABAD içtihadıyla desteklenmediği ve davanın açıklığa kavuşturulacak herhangi bir olgusu kalmadığı şeklinde gerekçelerle temyiz mahkemesi bu talepleri reddetmiştir. Başvuruçunun bu karara karşı Federal Adalet Mahkemesine başvurmuş, bu başvuru daha önceki gerekçelere atıf yapılarak reddedilmiştir. Daha sonra başvuruçunun federal adalet mahkemesine hukuki dinlenme hakkının ihlal edildiği gerekçesi ile başvuruda bulunmuştur. Federal mahkeme ret gerekçesinin yeterli olduğunu, nihai inceleme merciin

detaylı gerekçe sunmasının gerekmediğini belirterek bu başvuruyu reddetmiştir. Başvurucu Anayasa Mahkemesine de başvurmuş; fakat bu başvuruda reddedilmiştir.

İhlal İddiaları :Başvurucu, davasının ABAD'a gönderilmesi talebinin gerekçesiz olarak reddedildiği iddiasıyla adil yargılanma hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

Karar : Öncelikle İHAM, Sözleşmenin davaların ABAD'a gönderilmesi konusunda bir güvence sunmadığını tekrarlamıştır. Ancak, ilgili kurallarda talebin reddi için bir takdir yetkisi tanınmadığında, reddin kanunlarda gösterilen nedenlere dayanmadığında veya karar gerekçesiz olduğunda, bu tür bir başvurunun reddi keyfi görülebilir.

Yerel mahkemeler tarafından gerekçelerin sağlanması keyfiliğin önlenmesi için hayati bir unsurdur. Kişiler tarafından temel bir hukuki mesele ortaya konulmazsa, yerel mahkemenin gerekçesini yalnızca kanun maddelerine atıfta bulunarak açıklaması Mahkeme tarafından yeterli görülebilmektedir. Mahkeme; temyiz mahkemesinin ret kararında ABAD'ın ilgili içtihatlarına geniş olarak değinildiğini, Alman hukukunun ve AB hukukunun doğru uygulanmasına ilişkin makul bir şüphenin neden mevcut olmadığını açıkladığını belirtmiştir. Bu nedenle Mahkeme federal adalet mahkemesinin detaylı gerekçe içermeyen kararını yeterli bulmuş ve başvurunun adil yargılanma hakkının ihlal edilmediğine karar vermiştir.

15. Başvuru Adı : T.B./İsviçre

Başvuru No : 1760/15

Başvuru Tarihi : 19 Aralık 2014

Karar Tarihi : 30 Nisan 2019

Konu : Başvurucunun tehlike oluşturduğu gerekçesiyle cezaevindeki güvenlik biriminde tutulmasının hukuki dayanaktan yoksun olması nedeniyle özgürlük ve güvenlik hakkının ihlal edildiği.

Olaylar : Başvurucu 1990 doğumlu bir İsviçre vatandaşıdır. 2011 yılında başvuru, bir seks işçisini iki defa cinsel saldırıda bulunduktan sonra çirkin bir şekilde öldürdüğü gerekçesiyle nitelikli cinsel saldırı, cinsel kısıtlama ve tasarlayarak öldürme suçlarından dolayı İsviçre Çocuk Ceza Kanunu'na göre en yüksek ceza olan dört yıl hapis cezasına mahkum edilmiştir. Kararda aynı zamanda, cezayı tamamlayıcı nitelik taşıyan,

başvurucunun ruhsal bozukluklarının tedavisi için özel bir merkeze yerleştirilmesine de karar verilmiştir. Başvurucunun, hüküm gereği bir yıl cezaevinde kaldıktan sonra 2012 yılında ruhsal bozukluğun tedavisi için başka bir birime nakline karar verilmiştir. Bu karara başvuru itiraz etmiş ancak bu itiraz kararın başvurunun tedavisine destek amacına dayandığı gerekçesiyle reddedilmiştir. 2014 yılında Federal Mahkeme başvurunun diğer kişiler için yüksek risk arz ettiğine karar vermiştir. Başvuru bu birimde üç sene kaldıktan sonra 2015 yılında cezanın infazı için genel birime sevk edilmiştir. Yerleştirme işlemi birkaç defa uzatılmış, 2018 yılında Aile Mahkemesi yerleştirmenin Eylül 2018'e kadar uzatılmasına ilişkin kararında bu tarihten itibaren başvurunun dışarıda bir yere yerleştirilmesine karar vermiştir.

İhlal İddiaları :Başvuru, 2014-2015 yıllarında tedavisine yardım amacıyla tutulmasının hukuki bir dayanağının olmadığını, uygun bir yerde tutulmadığını iddia ederek özgürlük ve güvenlik hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

Karar : Mahkeme, başvurunun psikiyatrik tedavi amacıyla yerleştirildiği cezaevi biriminde tutulmasının tek nedeninin diğerleri için tehlike oluşturması olduğunu gözlemlemiştir. Federal Mahkeme'nin içtihatlarına göre, destek amaçlı yerleştirmenin koşulları Medeni Kanunda belirlenmiştir. Kanuna göre böyle bir yerleştirme, kişi ruhsal bozukluk yaşadığı ve bu bozukluğun tedavisinin yalnızca özel bir kurumda sağlandığı takdirde uygulanmaktadır. Mahkeme, kişisel destek ve güvenlik gerekçelerinin Medeni Kanunda iç içe geçtiğini belirlemiştir. Mahkeme Federal Konsey'in ilgili Medeni Kanun hükümlerinin kapsamını netleştirdiğini belirtmiştir. Buna göre üçüncü kişiler için tehlike oluşturmak psikiyatri tedavisinin başlatılabilmesi için tek başına gerekçe oluşturamayacak olup sadece ilave bir unsurdur. Konsey'in bu görüşü doğrultusunda, Mahkemeye göre, başvurunun sadece üçüncü kişilere tehlike arz ettiği gerekçesi ile konakladığı birimin değiştirilmesi hukuki dayanaktan yoksundur. Bu yüzden İHAM Nisan 2014-Nisan 2015 arasındaki periyotta başvurunun cezaevindeki güvenlik biriminde tutulmasının hukuka uygun olmadığına ve bu nedenle Sözleşmenin 5. maddesinin ihlal edildiğine karar vermiştir. Mahkeme, ayrıca, başvurunun tutulduğu kurumun uygun bir yer olup olmadığının incelenmesine gerek olmadığına karar vermiştir.

16. Başvuru Adı : Guimon/Fransa

Başvuru No : 48798/14

Başvuru Tarihi : 2 Temmuz 2014

Karar Tarihi : 11 Nisan 2019

Konu : Terör suçlarından mahkum bir kişinin babasının cenazesine katılmasına izin verilmemesinin Sözleşme'nin 8. maddesini ihlal etmediği

Olaylar : Başvurucu, halihazırda cezaevinde mahkum olarak tutulmaktadır. Başvurucu 2003'te yakalanana kadar ETA adıyla bilinen bir terör örgütünün aktif bir üyesi olmuştur. Başvurucu yapılan yargılama sonucu bir suçtan Nisan 2006'da 8 yıl, ikinci suçtan Kasım 2006'da 17 yıl ve son olarak üçüncü suçtan Kasım 2008'de 17 yıl hapis cezasına mahkum edilmiştir.

Başvurucu Babasının hayatını kaybetmesi üzerine cenazesine gidebilmek için izin talep etmiştir. Bu izin reddedilmiş, gerekçe olarak da başvurunun kişiliği ve kaçma şüphesinin varlığı gösterilmiştir. Başvurucu talebinin reddedilmesi sonrası mahkemeye itirazda bulunmuştur. Mahkeme uzun yollar için polis ekibinin ve dolayısıyla yüksek güvenlikli ortamın sağlanamayacağı belirterek başvuruyu reddetmiştir.

İhlal İddiaları : Başvurucu babasına olan son görevini yerine getiremediği için Sözleşmenin özel yaşam ve aile yaşamına saygı hakkını düzenleyen 8. maddesinin ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

Karar : Mahkeme öncelikle tutulmanın Sözleşmenin 8. maddesini kendiliğinden sınırlandıracağını belirtmiştir. Mahkeme başvurucuya yetkili bir güvenlik nezareti sağlanması talebinin reddedilmesinin Ceza Muhakemesi Kanununda dayanağının bulunduğunu ve bunun öngörülebilir olduğunu belirtmiştir. Her ne kadar başvurunun babasının ölümü cezaevinden izin alabilmesi için yeterli bir gerekçe olarak görülse de başvurunun terörist faaliyetlerinden dolayı çok fazla ceza davasının olmasını ve kısa zamanda polis nezaretinin sağlanmasının imkansız olması nedenleriyle gerekli izin başvurucuya verilmemiştir. Mahkeme, yerel mahkemelerin başvurunun bir taraftan aile yaşamına saygı hakkı ile diğer taraftan kamu güvenliği, suçun ve düzensizliğin önlenmesi amaçları arasında bir denge kurduğunu belirtmiştir. Mahkemeye göre ulusal makamlar takdir marjı dahilinde hareket etmiştir ve Sözleşmenin 8. maddesi ihlal edilmemiştir.

17. Başvuru Adı : Kaynar ve Diğerleri / Türkiye

Başvuru No : 21104/06, 51103/06, 18809/07

Başvuru Tarihi : 8 Nisan 2006

Karar Tarihi : 7 Mayıs 2019

Konu : Başvurucular tarafından satın alınmasına rağmen mülkiyeti tescil edilmeyen arazinin Hazine'ye geçirilmesinin mülkiyet hakkını ihlal ettiği ve uzun yargılama süreci nedeniyle makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiği.

Olaylar : Başvurucular, Naci Kaynar, Ayşe Boztepe, Cemile Bürge Kuşman sırasıyla 1953, 1938, 1967 yıllarında doğan ve Çanakkale'de yaşayan Türk vatandaşlarıdır.

Başvurucular 1993 ve 1995 yıllarında Gökçeada'dan arazi satın almışlardır. Mülkiyet durumu kaydedilmeyen arazi doğal sit alanı olarak sınıflandırılmıştır.

1995'te, kadastro düzenlemelerine bağlı olarak arazi Hazine adına tescil edilmiştir. Aynı yıl başvurucular arazinin tapuda kendi adlarına tescili için işgalle ilgili kanun maddelerine dayanarak kadastro mahkemesine dava açmışlardır.

1999'da mahkeme, fiili işgal koşullarının oluştuğuna ilişkin görüş alarak taleplerini kabul etmiştir. Yargıtay, arazinin mera olarak kullanılıp kullanılmadığı ve fiili işgal ile elde edilip edilmediğine ilişkin yeterli araştırmanın mahkemece yapılmadığını belirterek mahkemenin kararını bozmuştur.

2004'te dava devam ederken, kültürel ve doğal mirasın korunmasına ilişkin kanun değiştirilmiştir. Doğal sit alanı olarak sınıflandırılan arazi artık işgal yoluyla elde edilemeyecektir. Sonuç olarak başvurucuların iddiaları reddedilmiş ve arazi Hazine adına tescil edilmiştir.

İhlal İddiaları : Başvurucular, 1 No.'lu Protokol'ün mülkiyet hakkını düzenleyen 1. maddesine dayanarak, yasama müdahalesi nedeniyle haklarının ihlal edildiğini iddia etmişlerdir.

İki başvurucu, yargılama süreçlerinin uzun olması ve mahkeme kararlarının yetersiz gerekçe içermesi nedeniyle adil yargılanma hakkının ihlal edildiğini iddia etmiştir.

Karar :

Mülkiyet Hakkı Yönünden

Mahkemeye göre, 2004'teki kanuni değişiklik başvuruçuları arazilerinin mülkiyetini tapuya tescil ettirme imkanından mahrum bırakmıştır. Oysa başvuruçular kanunlara uygun şekilde taşınmazın sahibi olarak tanınmaları için tüm gereklilikleri sağladıklarını ileri sürmüştür.

Mahkeme, 2004'te çıkarılan kanunun, o zamana kadar yürürlükte olan kanunlar uyarınca sahip olunan mülkiyet hakkına ve hakkın barışçıl olarak kullanılmasına müdahale ettiğini belirtmiştir. Mahkemeye göre müdahale, 1 No'lu Protokol'ün 1. maddesi kapsamında meşru bir amaca dayanmaktadır. Mahkeme, kanuni değişikliğin kamu yararı kapsamında çevrenin korunmasını amaçladığını kabul etmiştir.

Bununla birlikte 2007'de, üç yıldan daha kısa bir süre sonra, yasa doğal sit alanı olarak sınıflandırılan tüm arazileri kapsam dışı bırakacak şekilde yeniden değişmiştir. Diğer bir ifadeyle, 2007'de çıkarılan kanundan sonra, başvuruların yapıldığı tarihte olduğu gibi, doğal sit alanı içerisindeki araziler fiili işgal yolu ile elde edilebilecektir.

Mahkeme ayrıca, başvuruçuların herhangi bir tazminat almadığını ve Hükümetin, herhangi bir tazminatın verilmemesini haklı kılan herhangi bir istisnai duruma dayanmadığını tespit etmiştir. Bu nedenle, başvuruçular aşırı bir yüke katlanmak zorunda bırakılmış, Sözleşme'nin 1 No'lu Protokolü'nün 1. maddesi kapsamındaki mülkiyet hakları ihlal edilmiştir.

Makul Sürede Yargılanma Hakkı Yönünden

Mahkeme, davanın uzunluğunun (yaklaşık 10 yıl) makul süre gerekliliğini karşılamadığını tespit etmiştir. Bu nedenle Boztepe ve Kuşman tarafından yapılan başvurularla ilgili olarak Sözleşme'nin 6. maddesinin 1. fıkrasının ihlal edildiğine karar verilmiştir.

Adil Tazmin (Madde 41)

Mülkiyetten yararlanma hakkının ihlali ile ilgili olarak, Mahkeme, 8 Mart 2019'da yürürlüğe giren 809 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 2013'te kurulan tazminat komisyonunun görev süresini uzattığını belirtmiştir. Bu kararname Mahkemenin, mülkiyet hakkı ihlalini tespit ettiği; fakat 41. madde uyarınca adil tazminata karar vermediği durumlarda tazminat ile ilgili olarak izlenecek ilkeleri ve prosedürü ortaya koymuştur.

Mahkeme Şu an iç hukukun huzurdaki davada ortaya çıkan ihlalin giderilmesine imkan tanıdığını tespit etmiştir. BaŐvuranlar tarafından ileri sürülen maddi alacaklara hükmedilmesine gerek olmadığına ve Sözleşme'nin 41. maddesi uyarınca ileri sürülen maddi ve manevi tazminat taleplerine ilişkin başvurunun karara bağlanmasına gerek olmadığına karar verilmiştir.

Yargılamanın uzunluğuna ilişkin olarak, Mahkeme Türkiye'nin Boztepe ve Kuşman'a manevi tazminat olarak 5.000 Euro, ortaklaŐa masraf ve giderler için 2.270 Euro demesi gerektiğine karar vermiştir.